

NATUROVERVÅGNINGSRAPPORT - NYORD ENGE 2011

Grågæs i marts på engene.

Vordingborg kommune Natursekretariatet

Rapport udarbejdet for Natursekretariatet af:

***Konsulent
Niels Peter Andreasen
Ulvshalevej 333 A
4780 Stege***

55 81 85 18

npa.ulvshale@mail.tele.dk

Tilsyn og optællinger:

Ifølge aftale med Vordingborg Kommune, Natursekretariatet, er fuglelivet på Nyord Enge fulgt jævnlige og regelmæssigt gennem hele sæsonen med de grundigste optællinger i perioden fra marts til juli. Optællinger i ynglesæsonen har fulgt retningslinierne fra tidligere sæsoner med besøg de fleste gange i morgentimerne kl. 5-7 eller sidst på dagen efter kl.16.

Der er foretaget 3 større tællinger á 5 timer og 3 á 4 timer fra slutningen af marts til midt i juli, hvor det meste af øen er dækket. Endvidere 10 tællinger á 2 timer og 21 tællinger á 1 time til dækning af særlige områder og enkelte arter, specielt i yderområderne.

I alt januar-oktober: 37 besøg og 68 optællingstimer.

Optællingsmetode og kriterier for angivelse af antal minimum sandsynlige ynglepar er de samme som tidligere sæsoner.

Vejrforhold i yngleperioden:

Januar startede med frost og sne, der gik over i gråvejr med plusgrader og dage med diset sol.

Februar var overvejende grå og blæsende, dage med småregn og kun lidt spredt sol.

Marts var overvejende grå og diset, +3-5 gr.C, og sol og skyer sidst på måneden.

April var domineret af sol og østlig blæst, + 6-8 gr.C, senere + 12-14 gr.C.

Maj fortsatte med sol, skyer og klare dage, midt på måneden regn og byger, der afløstes af sol og + 20-23 gr.C.

Juni fortsatte med sol og + 22-24 gr.C, der midt på måneden gik over i byger og skiftende sol.

Juli var præget af meget regn og bygevejr, overskyet og kun spredt sol.

August skiftede fra sol og varme til regn og byger og meget kraftige tordenskyll.

Forhold for ynglefuglene:

Med lidt små forskydninger arterne imellem ligger 2011-sæsonen på samme lave niveau som 2010,

og det betyder fortsat, at engene i forårs månederne ikke har den samme tiltrækning hverken for fuglene eller fuglekiggerne. Yngletallene er lave og artsdiversiteten er faldende. På tiåret 2001-2011

er antallet af ynglefugle dalet fra 330-350 og ned til sæsonens omkring 130 ynglepar. I 2001 var

antallet fordelt på 28 arter, i 2011 på 17 arter.

Ekstra trist er det faktum, at det gælder tabet af markante strandengsarter som Spidsand, Atlingand,

Klyde, Stor Præstekrave, Engryle, Brushane, Dobbeltbekkasin, Hav- og Fjordterne. Og kun et enkelt sandsynligt ynglepar af Stor Kobbersnepe er registreret denne sæson.

Der er ikke entydige årsager i det overordnede eller lokale billede af strandengsfuglenes situation ud

over de tidligere omtalte ændringer i hele landbrugslandskabet og tilhørende vådområder, hvor udvekslingen af arter med strandengens arter tidligere fandt sted.

De lokale forhold er i juni måned behandlet på et møde, som omtales senere i rapporten.

Andefuglegruppen:

Knopsvane:

4 par påbegyndte redebygning og 2 par gennemførte rugning, men kun 3 unger observeret i det

ene kuld.

Sandsynlige ynglepar: 2

Grågås:

På trods af kulde, sne og frost opholdt Grågåsen sig det meste af vinteren i området, og midt i januar blev der observeret 15-20 fugle på Nyord. Antallet steg som vanligt gennem februar-marts til 100-150 fugle, men det endelige stabile yngleantal lå på under 10 par og heraf de fleste i randzonen, og kun 4 ungekuld blev observeret.

Sandsynlige ynglepar: 6

Gravand:

Også denne sæson blev 2 ungekuld registreret inden for engområdet, og flere uden for i landbrugsområdet.

Sandsynlige ynglepar: 2

Knarand:

Arten er langt mindre forekommende på engene end i andre områder på Ulvshale, Hegnede og især jordbassinene ved Stege. Denne sæson var der en enkelt dag i begyndelsen af april et maksimum på 5 fugle i Krageholm Flod, men i resten af april-maj kun med mellemrum 1-2 løse fugle og ingen tegn på faste ynglepar.

Sandsynlige ynglepar: 0

Krikand:

Arten er meget hyppigt forekommende som rastende gennem hele forårssæsonen, men ingen tegn på ynglepar denne sæson.

Sandsynlige ynglepar: 0

Gråand:

Som en lille opmuntring i det dystre billede for Nyord enge er det lave antal af Gråand denne sæson forøget med 2 par, selv om der fortsat er mange løse fugle gennem forårssæsonen. For Gråand som for en del andre arter er tendensen, at ynglestedet rykkes ud mod randzonen rundt om øen.

Sandsynlige ynglepar: 10

Spidsand:

Spidsanden har en meget markant tilbagegang på engene, selv om man kun skal over broen til Ulvshale for at finde den gennem hele ynglesæsonen. Også antallet af rastende fugle er bemærkelsesværdigt lavt, denne sæson med højst 3-4 fugle som maksimum, og ingen sandsynlige ynglepar.

Sandsynlige ynglepar: 0

Pibeand:

På trods af pæne rastantal gennem marts-april er der ikke fundet tegn på yngel denne sæson.

Sandsynlige ynglepar: 0

Atlingand:

Arten er mig bekendt ikke observeret overhovedet på engene i forårsperioden denne sæson, og dermed heller ingen registreringer af mulige ynglepar.

Sandsynlige ynglepar: 0

Skeand:

Gennem sidste halvdel af april og hele maj måned indtil midten af juni registreredes 2 stedfaste par, samt en enkelt løs han, som betyder en lille forøgelse af ynglepar for denne art, som inden for det sidste tiår er dalet fra omkring 20 par til 1-2 par.

Sandsynlige ynglepar: 2

Troldand:

Ingen yngleobservationer denne sæson.

Sandsynlige ynglepar: 0

Ederfugl:

Også hos denne art er der en forøgelse med et enkelt par denne sæson, og igen er tendensen, at ynglestedet ligger ud til randzonen ved kysterne.

Sandsynlige ynglepar: 4

Toppet Skallesluger:

Anslået ud fra ungekuld.

Sandsynlige ynglepar: 4

Vadefuglegruppen:**Strandskade:**

Fra 1990'ernes rasttal i starten af forårssæsonen på 150-200 fugle blev maksimum samlet på engene i midten af april på 42 fugle. Der var i en periode i april tegn til 15-20 stedfaste par, men det reduceredes efter en uges tid og ind i maj til højst et maksimum på 14 faste par, jævnt fordelt på engene.

Sandsynlige ynglepar: 14

Klyde:

Kun 4-7 løse fugle blev observeret i slutningen af maj og i juni.

Sandsynlige ynglepar: 0

Havørn over Nyord enge.

Stor Præstekrave:

Kun enkelte fugle blev observeret i starten af ynglesæsonen, men ingen med fast tilknytning og ingen tegn på yngel.

Sandsynlige ynglepar: 0

Vibe:

Dette er sæsonens lille opmuntring med en forøgelse på 4 ynglepar fra sidste år, selv om det ikke er længere siden end 2003, at antal ynglepar lå så højt som 97 par. Ligesom sidste sæson blev der iagttaget 4 ungekulde.

Sandsynlige ynglepar: 27

Engryle:

Ingen fugle på faste lokaliteter denne sæson.

Sandsynlige ynglepar: 0

Brushane:

Der er kun registreret 2 Brushøns 17. april under trækket denne sæson på engene i forårsperioden.

Sandsynlige ynglepar: 0

Stor Regnspove:

Der er som tidligere sæsoner observationer af arten gennem det meste af forårsperioden, men ingen med tegn på territoriehævdelse eller yngel denne sæson.

Sandsynlige ynglepar: 0

Dobbeltbekkasin:

De få iagttagelser af denne art på Nyord enge ligger på en enkelt dag 23. marts og 15.-17. april med 1-3 fugle.

Sandsynlige ynglepar: 0

Stor Kobbersneppe:

Også i år har jeg samlet registreringer af Stor Kobbersneppe fra andre observatører, og langt de fleste observationer ligger på 1-3 mulige territorier i slutningen af april og begyndelsen af maj, men de færreste har set mere end 3-4 fugle på en dagtælling, en enkelt observatør mener at have haft 5 fugle omkring 10. april.

Ud af de mulige territorier har jeg kun haft et enkelt par med længerevarende territoriehævdelse og fast tilholdssted ved Sønderholm Flod, samt en enkelt løs fugl, som er observeret både syd og nord for vejen.

Arten blev ikke set efter 14. juni.

Sandsynlige ynglepar: 1

Rødben:

Der har de sidste 10 år været en bestand på mellem 60 og 120 ynglepar, men var sidste sæson nede på 41 ynglepar. I begyndelsen af april lå det samlede antal på engene mellem 65 og 75 fugle, og det lå i april-maj på 30-35 ynglepar med det mest stabile antal på 32.

Sandsynlige ynglepar: 32

Måge - ternegruppen:

Hættemåge:

I begyndelsen af april var der regelmæssigt 10-12 par Hættemåge i den sydlige del. I løbet af måneden reduceredes det til 5-6 par, men uden sikkert tegn på yngel hos nogen af parrene, og i maj var der kun spredte observationer af arten.

Sandsynlige ynglepar: 0-5

Stormmåge:

4-5 par så ud til at have fast opholdsplads i starten af april, og senere holdt 3 par fast i samme plads, der tydede på rugning, men uden observation af ungekuld.

Sandsynlige ynglepar: 3

Sølvmåge:

10 fugle opholdt sig i midten af april i den sydlige og østlige del af øen, men kun et enkelt par så ud til at have fast opholdsplads gennem en længere periode.

Sandsynlige ynglepar: 1

Havterne:

Enkelte løse fugle, men ingen tegn på yngel denne sæson.

Sandsynlige ynglepar: 0

Øvrige ynglefugle:

Grønbenet Rørhøne:

Kun 2 par er observeret i år ved Ebbenæs og Krageholm Flod.

Sandsynlige ynglepar: 2

Blishøne:

En del af ynglepladserne var i år omkring Lammernakke og Bredeholm, enkelte ved bredden af "floderne".

Sandsynlige ynglepar: 11

Gul Vipstjert:

Fortsat nogenlunde stabil bestand i den sydlige del.

Sandsynlige ynglepar: 4

Plejemøde på Nyord enge.

Ynglefugle Nyord Enge 2011

total

Art/område	A	B	C	D	
Knopsvane		1		1	2
Grågås		1	2	1	2
Canadagås					0
Bramgås					0

Gravand		2			2
Knarand					0
Krikand					0
Gråand	4	1	3	2	10
Spidsand					0
Atlingand					0
Skeand		1		1	2
Pibeand					0
Troldand					0
Ederfugl	2	1		1	4
Toppet Skallesluger		2		2	4
Strandskade	2	4	4	4	14
Klyde					0
Stor Præstekrave					0
Vibe	6	7	6	8	27
Engryle					0
Brushane					0
Dobbeltbekkasin					0
Stor Kobbersneppe				1	1
Stor Regnspove					0
Rødben	8	6	7	11	32
Hættemåge		0-2		0-3	0-5
Stormmåge			1	2	3
Sølvmåge			1		1
Svartbag					0
Splitterne					0
Fjordterne					0
Havterne					0
Grønbenet Rørhøne	2				2
Blishøne	4	3	3	1	11
Gul Vipstjert		1	1	2	4
Rørhøg					0
Mosehornugle					0
i alt	30	(30) 32	27	(39) 41	(125)130

Udviklingen 2001 – 2011:

For at få et billede af udviklingen i den forløbne 10-årige periode angives her yngletallene fra 2001 og 2011 (i parentes).

Knopsvane 4 (2) Grågås 9 (6) Bramgås 1 (0) Gravand 4 (2) Knarand 2 (0) Gråand 25 (10)

Spidsand 2 (0) Atlingand 3 (0) Skeand 21 (2) Troldand 1 (0) Ederfugl 17 (4)

Strandskade 58 (14) Klyde 19 (0) Stor Præstekrave 2 (0) Vibe 68 (27) Engryle 1 (0)

Brushøns max. 16 (2) ynglepar 1 (0) Dobbeltbekkasin 1 (0) Stor Kobbersneppe 8 (1)

Stor Regnspove 1 (0) Rødben 75 (32)

Hættemåge 350 (0-5) Stormmåge 18 (3) Sølvmåge 0-3 (1) Havterne 0-8 (0)

Grønbenet Rørhøne 4 (2) Blishøne 12 (11) Gul Vipstjert 3 (4)

Status 2011:

Andefugle:

Grågås ligger lidt lavere med 6 par end det gennemsnitlige ca. 10 par.

Knarand yngler ikke på Nyord i år og har fortsat lave yngletal efter hårde vintre på hele Møn.

Gråand ligger lavt med 10 par, men ret stabilt de seneste sæsoner.

Spidsand har for anden sæson i træk ingen ynglepar i denne sæson.

Skeand er dalet fra 21 par i 2001 til 2 par i år, men dog 1 par mere end sidste år.

Atlingand er ikke længere en fast del af Nyords ynglende andefugle.

Vadefugle:

Strandskade har fortsat nedgang fra 18 par sidste år til 14 i år.

Vibe har som en af de få arter en stigning fra 23 par sidste år til 27 par i år.

Rødben kulminerede i 2003-04 med omkring 120 par, og ligger i år på 32 par.

Stor Kobbersnepe er fortsat ynglefugl med 1 par i år og 3-5 løse fugle derudover.

Stor Præstekrave har ikke ynglet denne sæson.

Klyde, Brushøne, og Engryle har ikke ynglet siden 2003-2004.

Dobbeltbekkasin har ikke ynglet siden 2001.

Andre observationer:

I rast- og trækperioden gælder tilsvarende mønstre som tidligere sæsoner med især pæne flokke af Hedehjæle 6-7.000, Bramgås 6-7.000, Knortegås 150-200, Grågås 7-800, Pibeand 200-250, Stor Regnspove 80-120.

I vinterhalvåret er engene fast fourageringsområde for Tårnfalk, Musvåge, Fjeldvåge og Blå Kærhøg, og gennem alle måneder Havørn og Vandrefalk 1-4 individer af de to arter.

Øvrige observationer af undertegnede og oplysninger i DOF-basen:

I februar-marts er set Snespurv flere gange, max. 6.3. med 50-55 stk.

Ravn er blevet mere almindelig på Møn, og på Nyord 24.3., 15.8. og 17.9. med 1 fugl alle gange.

8.4. Stor Tornskade 1

Mosehornugle blev set fra slutningen af april til midten af maj.

14.5. Sølvhejre 1

21.-23.5. Flodsanger 1

24.6. Aftenfalk 1, hun

20.7. Damklire 1

28.8. Odinshane 1

4.10 Dværregås 3

12.10 Rødhalsed Gås sammen med 2.500 Bramgås

14.-23.10 Sølvhejre 1-2

12.-15.11. Mosehornugle 1-2

Øvrige forhold på engene og kommentarer til ynglesæsonen 2011:

Som nævnt i tidligere rapporter er det vanskeligt at påpege klare årsager til tilbagegangen i ynglefuglenes antal, da det er et sammenspil af generelle bestandstillbagegange i hele udbredelsesområdet og specifikke forhold på Nyord enge.

I forbindelse med de sidstnævnte faktorer blev der denne sæson holdt et møde den 15. juni

med deltagelse af projektpartnerne Fehmarn Bælt området , Naturstyrelsen – Storstrøm, Vordingborg Kommune, Fugleværnsfonden, Nyord Græsningslaug og lokale repræsentanter.

Under mødet nævntes bl.a.:

Græsningen med den nuværende bestand af dyr var utilstrækkelig og gav for mange områder med høj vegetation og dødt materiale. Også græsningsperioden skulle forlænges under hensyntagen til balancen mellem sæson og dyrevelfærd.

Dobbelthejn blev frarådet, da det ville fungere som passage for især ræve i engarealet. Det blev desuden foreslået at ændre på foldsystemet, så græsningstryk lettere lod sig kontrollere.

Afvanding via grøftsystemer gav problemer for de nødvendige vådområder, især i fuglenes ungeperiode, og selv små kanaler skulle lukkes.

Forhold vedrørende færdsel på engene, prædation fra ræve og kragefugle, tidspunkt for kvægudsætning og høslet har ikke ændret sig de seneste sæsoner.

Forslag til 2012:

Jeg har tidligere foreslået en grundig yngleoptælling på hele engarealet for at få en mere præcis vurdering af ynglefuglenes situation. Det gælder bl.a. mit personlige indtryk de senere år af et meget mere diffust yngleforsøb for mange af strandengsfuglene. Det drejer sig om skiftende territorier, afbrydelser af yngleforsøb, mange løse ikke-ynglende fugle og meget få ungekulde.

Min egen optællingsmetode har fulgt det samme mønster gennem alle årene, men som alle metoder har den sine begrænsninger, da jeg ikke færdes på selve engarealet. Det skaber unødvendig usikkerhed, at forskellige optællere på forskellige tidspunkter af sæsonen har forskellige vurderinger af tilstandene på Nyord.

Derfor foreslår jeg, at 1-2 meget erfarne engfuglefolk (Fugleværnsfonden, Ole Thorup el.a..) registrerer hele engarealet og rørzonen gennem flere besøg i 2012, så vi har et kvalificeret udgangspunkt for de videre beslutninger.

Rapporten er afsluttet den 18. december 2011.

Niels Peter Andreasen, Ulvshalevej 333 A, 4780 Stege

55 81 85 18

npa.ulvshale@mail.tele.dk